

3. 15:31 "Spordipoliitika põhialused aastani 2030". 2016.–2017. aasta täitmise aruanne

Aseesimees Enn Eesmaa

Tänane kolmas päevakorrapunkt on "Spordipoliitika põhialused aastani 2030". 2016.–2017. aasta täitmise aruanne. Lubage mul enne selle päevakorrapunkti juurde asumist lühidalt tutvustada menetlemise korda. Kõigepealt esineb kuni 30-minutilise ettekandega kultuuriminister Indrek Saar. Seejärel saab talle esitada küsimusi, iga Riigikogu liige võib esitada ministrile ühe suulise küsimuse. Seejärel on läbirääkimised, mille käigus saavad sõna võtta fraktsioonide esindajad. Pärast arutelu lõppemist Riigikogu otsust vastu ei võta. Palun nüüd ettekandeks kõnetooli Riigikogu kõnetooli kultuuriminister Indrek Saare!

Kultuuriminister Indrek Saar

Lugupeetud eesistuja! Head Riigikogu liikmed! 80 miljardit eurot ja 500 000 inimest aastas. Need arvud iseloomustavad väheses kehalisest aktiivsusest tulenevaid tagajärgi Euroopas. 80 miljardit eurot ehk kaheksa Eesti riigi eelarvet on selle hinnanguline rahaline kulu. Rahast veelgi valusam on arv – pool miljonit inimest, üle kolmandiku Eestist, kes sureb enneaegselt, sest ei liigu piisavalt. Europarameetri uuringu andmetel ei tegele spordiga üldse või siis tegeleb väga harva 59% Euroopa Liidu elanikest. "*Sitting is a new smoking*" (istumine on uus suitsetamine), nagu ütles tabavalt eelmisel nädalal Tartus toimunud rahvusvahelisel konverentsil rahvusvahelise spordi ja kultuuri katusorganisatsiooni president Mogens Kirkeby.

Samal päeval kirjutasid kolm Euroopa Komisjoni volinikku – hariduse, kultuuri, noorte ja spordi eest vastutav Tibor Navracsics, tervise ja toiduohutuse volinik Vytenis Andriukaitis ning põllumajanduse ja regionaalvaldkonda kureeriv Phil Hogan – sealsamas Tartus alla ühiste kavatsuste protokollile "*Tartu call for a healthy lifestyle*" ehk "Tartu üleskutse tervislikele eluviisidele". Dokumendile alla kirjutanud volinikud võtsid endale kohustuse järgmisel kahel aastal astuda rea samme, mis aitavad parandada rahvatervist kogu Euroopas. Ja nii nagu on suudetud ühiste reeglite ja laialdaste kampaaniatega vähendada suitsetamist, usun ma, et sellele nn uuele suitsetamisele on võimalik piir panna, tehes Euroopa Liidu tasemel veelgi enam koostööd ja õppides üksteise kogemustest ning viies head ideed siseriiklikult ellu. Liikumisharjumuse parandamine on selle üks osa, kuid muidugi on teema laiem. Oluline on näiteks ka tervislik toitumine ja seetõttu on mul raske mõista kriitikat ettepanekute suhtes – ja sellele juhiti eelarvearutelu raames juhiti taas muu hulgas tähelepanu –, mis soovivad kooliõpilaste menüüst kõrvaldada rasvased pirukad ning vähendada suhkrut kaelani täis topitud magusjookide tarbimist. Muuseas, magusjookide maksustamine oleks väga efektiivne vahend võitlemaks ka nn ja viimastel päevadel väga palju jutuks olnud toidurassismi vastu, sest motiveeriks tootjaid vähendama suhkruisaldust Eestis müüdavates jookides.

Samuti on oluline avaliku ruumi kvaliteet ning küsimus, kuidas me tänavaid ja maju ehitades, linnasid ja teedevõrku arendades, mõtleksime rohkem sellele, et loodav ruum võimaldaks elada keskkonnas, mille osaks on kergliiklusteed, hea ühistransport, spordirajatised ja puhkealad. Just seda eesmärki silmas pidades on Kultuuriministeeriumi, Eesti Arhitektide Liidu ja Riigikantselei algatusena kokku kutsutud ruumiloome ekspertrühm.

Kuid nüüd spordipoliitika põhialuste 2030 täitmise aruande juurde. Lugupeetud Riigikogu! See ei ole juhus, et esimese teemana soovin rääkida just treeneritest, treenerid on spordivaldkonna võtmeisikud, kelle tegevus mõjutab Euroopas miljoneid ja Eestis sadu tuhandeid inimesi ning avaldab peale spordi mõju ka muudele valdkondadele, näiteks tervishoiule. Veelgi enam, treener õpetab ausa mängu põhimõtete järgimist. Mida rohkem meist peab lugu ausast mängust, seda tervem on ju igas mõttes kogu ühiskonna elu. Mõelge, kui sageli tabame end või oma sõpru-tuttavaid meenutamas just oma treenerilt meelde jäänud universaalset elutarkust või avastame, et teismeline, kellele vanemate ja õpetajate jutt tervislikust toitumisest oli nagu hane selga vesi, teatab trennist koju saabudes, et nüüd hakkavad asjad olema teisiti. Me loodame, ja tihti ka eeldame, et treener on eeskuju ja visionäär ning lisaks spordispetsiifikale ka hea pedagoog, kes aitab raskel hetkel mõnegi lapse nii otseses kui ka ülekantud tähenduses taas rajale. Treenereid – nii elukutselisi kui ka vabatahtlikke – on väidetavalt Euroopa Liidus kokku 9 miljonit. Võrdluseks: õpetajaid on 6,5 ja politseinikke 2 miljonit. Seetõttu oleme treenerite rolli kui väärtuste ja eluks vajalike otsuste õpetajana, elukvaliteeti tõstvate

liikumisharjumuste kujundajana ning ühiskonna sidustajana teinud ka Eesti Euroopa Liidu eesistumise spordipoliitika peateemaks.

Kohtumistel ja konverentsidel saadud positiivne tagasiside kinnitab, et treenerite rolli suurem väärtustamine on liikmesriikide ja Euroopa Liidu tasandil oluline, uudne ja aktuaalne. Me saame sel teemal kaasa rääkida ja olla usutavad seetõttu, et oleme Eestis teinud selle heaks olulisi muudatusi. Alates 2015. aastast on riigieelarves toetatud viienda ja kõrgema kutsetasemega noortetreenerite töajookulude katmist kuni 50% ulatuses. Kahe ja poole aasta kogemuse põhjal võib tõdeda, et treenerite töölepingute, palkade ja maksude tasumises on toimunud oluline korrastamine. Aastaid Eesti spordijuhtimises osalenud Eesti Olümpiakomitee täitevkomitee liikme Toomas Tõnise sõnul on toetusprogramm üks mõjusamaid spordikorralduslikke samme iseseisvuse taastanud Eestis. Kehtinud süsteemil oli aga üks suur küsitavus. Hoolimata sellest, et riigi eraldatava toetuse maht on kiiresti kasvanud ja seeläbi on järjest rohkem spordiklubisid ja -koole saanud oma treenerite palgakulusid riigiga jagada, ei ole see endaga kaasa toonud sama jõulist palgatõusu, sest kiires tempos on tõusnud ka fondist toetust saavate treenerite arv ja toetatavate treeningutundide kogumaht. See, et üha enam noori saavad harjutada kõrgema kategooria treenerite käe all, on ju ainult hea. Aga kui treener ei saa väarikat ja motiveerivat palka, ei saa me ka loota, et see süsteem oleks jätkusuutlik.

Minu veendumus on, et kõrgelt kvalifitseeritud treenerite palk peab jõudma lähitulevikus vähemalt Eesti keskmise palga tasemele ning selle saavutamiseks oleme leidnud nii lisavahendeid kui ka spordivaldkonnaga kokku leppinud toetussüsteemi täiendustes. Mul on hea meel teile teada anda, et Kultuuriministeerium suurendab viienda ja kõrgema kutsetasemega noortetreenerite töötasutoetuse palgafondi 35% ehk kuue miljoni euroni aastas. See tõstab 2018. aastal treenerite senise 637-eurose alampalga 850 euroni kuus.

Lugupeetud Riigikogu liikmed! Treenerite palgatoetuse eesmärk on ühelt poolt tagada treenerite väarikas sissetulek ning väärtustada treeneriametit, aga ka parandada laste ja noorte sportimisvõimalusi kõikjal üle Eesti. See ei ole aga kaugelki mitte ainuke ettevõtmine edendamaks noorte liikumist. Aasta tagasi siin samas Riigikogu suures saalis koos teiega spordipoliitika üle arutades puudutasin kahte väga olulist teemat. Esiteks, huvitegevuse toetussüsteemi, mille eesmärk on anda igale lapsele võimalus osaleda kvaliteetses juhendatud ja regulaarses huvitegevuses ning mille üheks oluliseks ja laiaulatuslikuks osaks on loomulikult sport, ning teiseks, ujumise algõpetuse reformi, mille eesmärk on tagada kõigile põhikooli lõpetajatele piisav ujumisoskus ja vähendada sellega ka uppumissurmasid. Mul on väga hea meel, et täna saame öelda, et huvitegevuse toetussüsteem on rakendunud ning sel aastal on selleks ette nähtud 6 miljonit eurot ja igal järgneval 15 miljonit eurot. Lisaks leppis uus valitsusliit kokku ujumise algõpetuse reformis ning tagas selleks ka vajalikud vahendid. Uue ujumise algõpetuse programmi kohaselt tõuseb ujumistundide maht seniselt 24 tunnilt 40 tunnile. Meenutuseks ja järeleproovimiseks, ujumisoskuse all mõistetakse tulevikus oskust läbida harjutuste kompleks järgmises järjestuses: hüpe üle pea sügavasse vette, ujumine 100 meetrit rinnuliasendis, seejärel sukeldudes põhjast eseme äratoomine, kolm minutit kohapeal asendit vahetades puhkamine ja taas 100 meetrit selili ning seejärel veest välja. Kui valdav osa Eesti noortest suudab omandada sellise taseme, oleksime me ujumisoskuses maailmas esirinnas, mis oleks rohkete siseveekogudega mereriigile igati kohane. Ma ei kahtle selles, et kunagi aastate pärast tagasi vaadates saame öelda, et just see reform vähendas märkimisväärselt uppumissurmade arvu ning mõlemad eeltoodud aitasid kaasa sellele, et oleme jõudnud liikumisharrastajate poolest Põhjamaade tasemele.

Juhin tähelepanu, et spordipoliitika arengustrateegias sõnastatud esimene prioriteetne arengusuund on see, et valdav osa elanikest liigub ja spordib. Mul on teile hea meel teatada, et kui eelmisel aastal siinsamas saalis aruannet tutvustades rääkisin 45%-st, siis täpselt sama metoodikaga tehtud järgmise turu-uuringute aktsiaseltsi küsitluse kohaselt on liikumisharrastajate osakaal tõusnud esmakordselt üle 50%, täpsemalt on tõus 9%. Ehk 54% Eesti elanikest tegeleb liikumisharrastusega regulaarselt vähemalt kaks korda nädalas.

Selle märkimisväärse tõusu taga on loomulikult mitmed põhjused. Rahvusvahelised uuringud toovad olulisena välja liikumispaikade olemasolu ja neile ligipääsetavuse. Siinkohal on kindlasti paslik tänada Merko ehitust, Swedbanki ja Eesti Energiat, kes juba tosin aastat tagasi löid Sihtasutuse Eesti Terviserajad, mille eesmärk on kindlustada enamikule Eestimaa elanikkonnast terviseradade võrgustiku kättesaadavus aastaringseks ja tasuta liikumisharrastuseks. SA Eesti Terviserajad on koostöös

vabatahtlike, kohalike omavalitsuste ja Kultuuriministeeriumiga korrastanud ning loonud kümneid terviseradu. Hetkeseisuga on Eestis üle 100 väliterviseraja ning järjes populaarsemaks muutuvad ka siseterviserajad, millest üks asub ju ka Riigikogu hoones. Võrgustik laieneb pidevalt, näiteks avati eelmisel laupäeval Tartu esimene tähistatud terviserada "Emajõe ring".

Kindlasti on liikumisharrastajate arvu tõusule aidanud kaasa tervislike eluviiside suurem väärtustamine ühiskonnas. Usun, et selliseid hoiakuid aitavad kujundada kõik avaliku elu tegelased, kes aktiivselt sportimisega tegelevad. Mitmed teist aga ka näiteks Vabariigi President ja peaminister osalesid Eesti suurimal rahvaspordisündmusel, Tallinna maratonil. Või Raivo E. Tamm, Tanel Padar, Kalev Kruus ja Märt Avandi, kes läbisid suvel edukalt ränkraske Ironmani katsumuse. Kõik te innustate, olge tänatud. Kuid selleks, et me suudaksime lähiaastal öelda, et mitte pisut üle poole, vaid valdav osa elanikest harrastab regulaarset liikumist, on Riigikogu ka seadusandlikult teinud suure sammu. Soovin tänada kõiki rahvasaadikuid, kes toetasid seaduseelnõu kaotada järgmisest aastast erisoodustumaks töötajate tervise edendamiseks tehtavatelt kuludelt, ja eriti neid, kes on väsimatult esitanud sama mõtet kandvat seaduseelnõu juba 15 aastat. Nad ei kaotanud usku ega andnud alla. Vähemalt üks neist kulub ka tänasesse Riigikogu koosseisu – Eiki Nestor. Nagu hiidlased ütlevad, tasus ikka jummid.

Tänu teie toetusele sai lõpuks seaduseks see habemega ja ühiskonnas laia poolehoidu omav idee ning tööandjad saavad toetada maksuvabalt iga oma töötaja sportimist 400 euro eest aastas. Siinkohal üleskutse kõikidele ettevõtjatele seda võimalust hoolega kasutada ning töövõtjatele soovitus kiiresti läbirääkimisi alustada, sest järgmise aasta eelarved on koostamisel. Tervislikud eluviisid tähendavad vähem stressi, paremat füüsilist ja vaimset heaolu, ja ka suuremat tootlikust, kui soovite.

Hea Riigikogu! Rahateema juurde tagasi jõudes on õige aeg rääkida spordi rahastuse reformist. 2015. aastal alguse saanud spordi riikliku rahastamise süsteemi aluspõhimõtete täiendamise peamine eesmärk on luua spordiorganisatsioonidele kindel ja motiveeriv rahastamine, luua selged ja arusaadavad kriteeriumid, muuta rahastamine läbipaistvaks ja ettenähtavamaks ning vähendada bürokraatiat. Tooksin välja peamised muutused, mis on ellu viidud käesoleval aruandeperioodil.

Riigikogu iga-aastane täiendav toetus spordialaliitudele ja Eesti Olümpiakomiteele summas 1,5 miljonit eurot ehk nn katuseraha otsustati möödunud riigi eelarvestrateegia menetlusprotsessis edaspidi suunata otse Kultuuriministeeriumi spordivaldkonna eelarvesse. Nii jõuab sellest aastast raha spordialaliitudeni vastavalt nende endiga kokku lepitud jaotamise põhimõtete järgi ja on tagatud, et nii on see ka järgmistel aastatel.

Samuti leppis valitsusliit 2016. aasta sügisel koalitsiooni läbirääkimistel kokku, et alates 2018. aastast nähakse Kultuuriministeeriumi spordivaldkonna eelarves täiendavalt ette 0,5 miljonit eurot, mille abil saavad spordiorganisatsioonid korrastada spordikohtunike töö tasustamist. Riigiettevõtete sponsorsummade kaotamise kompenseerimiseks on järgmise aasta riigieelarves ette nähtud pool miljonit eurot, mis jaguneb kultuuri ja spordi vahel. Suurema osa spordile ette nähtud summast oleme kavandanud suunata Eestis toimuvate rahvusvaheliste võistluste toetamiseks.

Kuid nende muudatustega spordi rahastamise reform ei lõpe. Kultuuriministeeriumis on valmimas analüüsid koondise toetussüsteemi loomiseks ja sportlastele makstavate stipendiumide reguleerimiseks. Hulk tööd on tehtud kokkuleppe saavutamises, kuidas hüvitada vabatahtlikult spordikohtunikena tegutsevatele inimestele kaasnevad kulud. Vastavasisuline eelnõu on saadetud ministeeriumisele kooskõlastamiseks ning loodan, et see jõuab juba novembris ka teie lauale.

Austatud Riigikogu Täna seisuga on täiskasvanute ja noorte tiitlivõistlustelt võidetud ühtekokku 121 medalit. Seega liigume sarnaselt varasemate aastatega 150 medali kursil. Esimesena väärrib äramainimist meie vehklejate suurepärase esinemine maailmameistrivõistlustel, kus võideti kokku kolm medalit: Julia Beljajeva võitis pronksmedali, Nikolai Novosjolov hõbemedali ja naiskond võitis esmakordselt maailmameistrivõistluste kuldmedali. Vehklejad olid edukad ka k.a Euroopa meistrivõistlustel, kus Julia Beljajeva ja Nikolai Novosjolov võitsid mõlemad pronksmedalid. Lisaks peab kindlasti eraldi ära tooma Epp Mäe pronksmedali Euroopa meistrivõistluste naistemaadluses, Heiki Nabi hõbemedali maailmameistrivõistluste Kreeka-Rooma maadluse raskekaalus ja muidugi Eesti rahva suure lemmiku Kelly Sildaru kuldmedalid juunioride maailmameistrivõistlustel nii rennisõidus kui ka pargisõidus. Ma usun, et te kõik ühinete heade soovidega Kellyle, et ta kiiresti põlvevigastusest paraneks. Taas on leidnud kinnitust, et võrkpall on võrratu ja seda mitmel põhjusel. Esiteks muidugi tõsiasjad, et meie meeste võrkpallikoondis võitis Maailmaliiga kolmanda tugevusgrupi, pidas maha südika võistluse

pääsu eest maailmameistrivõistluste finaalturniirile ja mängis juba neljandat korda alates 2009. aastast Euroopa meistrivõistluste finaalturniiril. Augustis toimunud finaalturniiri oli mul võimalik jälgida Gdanskis kohapeal ning seda võrratut emotsiooni, mida pakkus meie võrkpallikoondis – andku nüüd lauluisad ja -emad mulle andeks –, üheshingates hinnanguliselt kuni 2000 kohale sõitnud Eesti fänniga on raske sõnadega edasi anda. Me kõik oleksime väga tahtnud neid mängu võita, aga seekord veel ei olnud see hetk.

Võidust ja kaotusest on aga midagi palju olulisemat, mida me meie võrkpallurite puhul ikka ja jälle saame tõdeda. See on meeskonnavaim. Sõltumata olukorrast ei kaotata kunagi respekti oma kaas- ja vastasmängijate, kohtunike ning publiku vastu. Aus mäng kõige ehedamal kujul. Mis võiks olla veel parem eeskuju ühiskonna mõttes laiemalt?

Poolas toimunud võrkpalli Euroopa meistrivõistlustelt on hea edasi liikuda Eestis toimunud või planeeritavate rahvusvaheliste spordiürituste juurde. Tooksin näidetena orienteerumise maailmameistrivõistlused Tartus, Rahvusvahelise Suusaliidu maailmakarikaetapi murdmaasuusatamises Otepääl, Euroopa võistkondliku mitmevõistluse meistrivõistlused Tallinnas ja U18 noormeeste Euroopa neistrivõistluste B-divisjoni turniiri korvpallis. Spordiorganisatsioonid teevad tänuväärset head tööd, et tuua Eestisse järjest enam kõrgetasemelisi rahvusvahelisi võistlusi, ja ürituste korraldajad on näidanud kõrget professionaalsust. Sellisteks Eesti jaoks olulisteks võistlusteks on näiteks Tallinn International Horse Show, Tallinna Maraton, Tartu Maraton, Simple Session ja Tallinna Mõök. Järgmisel aastal toimub esimest korda Eestis kahevõistluse maailmakarikaetapp ja ka täispika triatloni lipulaev IRONMAN, mille parimad lunastavad pääsme Hawaii triatlonile. Jalgpallisõprade jaoks on tippündmus UEFA superkarikamäng Lilleküla staadionil järgmise aasta augustis. Oma meistrite liiga lemmikutele on nüüd eriti põnev pöialt hoida, sest kui hästi läheb, võib neile vähem kui aasta pärast oma kodusel Lilleküla staadionil vahetult kaasa elada.

Kuid ma olen veendunud, et Eestis on potentsiaali veel enamaks. Seetõttu esitas Kultuuriministerium ettepaneku ja sai valitsuselt toetuse Eestis toimuvate ja majanduslikult positiivset mõju omavate rahvusvaheliste kultuuri- ja spordisündmuste toetusprogrammi loomiseks. Selle meetme esimese aasta mahuks on planeeritud 2 miljonit eurot ja see käivitub juba 1. jaanuaril 2018. See meede võiks olla ka üheks väikseks näiteks, kuidas valitsus teeb olulisi samme selleks, et majandus päriselt edeneks, sest need üritused toovad Eestise rohkem tulu, kui eeldavad maksumaksja toetust.

Usun, et järgmist Sport 2030 aruannet koostades saame välja tuua mitu olulist rahvusvahelist suursündmust, mis tänu uuele toetusprogrammile Eestis korraldatakse. Kui meil on juba selline suurepärase Saaremaa rallipoiss nagu Ott Tänak, siis oleks ju väga tore, kui selle meetme tulemusena toimuks näiteks Eestis taas rahvusvaheline autoralli võistlus.

Hea Riigikogu! Lõpetuseks peatun kõige olulisemal spordivaldkonna investeeringul. Eesti spordimaastikul puudub spordilaagrite korraldamiseks ühtne kompleks, kus oleks võimalik tegeleda alaspetsiifiliselt ning oleks tagatud täielik võimaluste kogum kõrvaltegevusteks – tegevuste analüüs, meditsiin, toitlustus, ööbimine. Aastaid on räägitud vajadusest arendada välja Kääriku spordikeskus ja mul on väga hea meel, et uus valitsusliit on otsustanud selle lõpuks ära teha ning leppinud kokku ka 12 miljoni euro eraldamises järgmisel kolmel aastal. Renoveerimist ootab Kääriku kergejõustikustaadion. Kavas on rajada kunstmuruga jalgpalliväljak ja pallimängude spordihoone, uuendatakse spordihotelli ning ehitatakse välja võistkonnajätk. Käärikule tekkiv moodne treeningukeskus annab suuremale osale spordialadest võimaluse treenida Eestis ning muudab Eesti ka atraktiivsemaks tippspordi treeningute ja sporditurismi maaks.

Head kuulajad! Eelmisel laupäeval avati Tartus Euroopa Spordinädal, mille eesmärk on populariseerida liikumisharrastust ja sporti ning tõsta elanikkonna teadlikkust sportimise kasulikkusest. Enamikus Eesti koolides, paljudes kollektiivides ja spordiklubides korraldatakse praeguse nädala jooksul väga erineva suunitlusega põnevaid üritusi, võistlusi ja spordipäevi. Kümnetel tuhandetel on võimalik osa võtta enam kui 900 rahvaspordiüritusest üle Eesti.

Septembris tähistatakse ka Eesti Olümpiakomitee, Kultuuriministeriumi ja ühenduse Sport Kõigile eestvedamisel töökohaspordikuud, mille eesmärk on teadvustada liikuva eluviisi olulisust ja selle positiivset mõju. Esmaspäeval, kui tutvustasin kultuurikomisjonis aruannet Sport 2030, küsis komisjoni esimees Aadu Must, kas see, et ta iga päev kõnnib vähemalt 10 000 sammu, läheb liikumisharjumuse alla. Muidugi läheb! Veelgi enam, see sobib eeskujuna palju paremini kui tervise seisukohalt väga

riskantne otsus näiteks poole sajandi vanuselt *ironman*'iks saada, sest kehaline aktiivsus ei ole kaugeltki ainult sport ega spordivõistlustel osalemine.

Liikumisharrastus ei eelda tingimata seda, et peab ostma uued spordiriided, leidma sobiva trenniaja ja leidma 9, 11 või 21 sõpra, kes kõik kogunevad ühel kellaajal ühes kohas. Liikumisharrastus tähendab lihtsalt rohkem liikumist. Tuleb näiteks otsustada, et auto asemel sõidan tööle jalgrattaga. Paari bussipeatuse pikkuse vahemaa läbimiseks ei kasuta ühistransporti, vaid kõnnin. Või kõnnin iga päev vähemalt 10 000 sammu, nagu kultuurikomisjoni esimees. Keda aga Raivo E. Tamm tõesti innustanud on, neiel panen südamele: palun järgige ka tema eeskjuju selles, kuidas ta eesmärgi poole treenerite ja arstide valvsa jälgimise all samm sammu haaval liikus. Järsult ja ilma ekspertide abita treeninguharjumuste suur muutmine võib soovitud tulemuse asemel tervise igaveseks ära rikkuda. Ja uskuge või mitte, kallid kolleegid ja konkurendid, seda ei soovi ma tõesti teist kellelegi. Rõõmus ja harmooniline kolleeg on ju palju toredam kui õnnetu ju kuri. Ja teie enesetunne mõjutab ka otseselt kogu riigi tervist. Küll aga soovin, et mõõdukas kehaline aktiivsus saaks lahutamatuks osaks iga Eesti inimese päevast. Samm iseenda terviseks on tegelikult imelihtne, nagu on öelnud terviseradade eestvedaja Alo Lõoke. Tuleb vaid lahti saada toredatest vabandustest nagu "homme", "halb ilm", "pole aega", "pole raha", "tossuvärv ei lähe dressikaga kokku". Ja siit ka üleskutse kõigile teile: näidake eeskjuju! Kui tänane istung läbi saab, siis tehke üks tiir Riigikogu terviserajal. Mõned on seda võimalust juba kasutanud, ma saan aru. Päris paljud, võiks öelda. Haarake saali kõrval olevalt ajalehtede laualt rajavallutaja klubikaart, mis on seal teile täiesti tasuta, et leida endale peagi saabuvaks ja kauni sügisilmaga nädalavahetuseks sobiv terviserada, mida läbides anda ilus punkt Euroopa spordinädalale. Taltsutage oma muidu nii tagasihoidlikku meelt ja ärge häbenege oma kogemustest ka teistele teada anda. Tervistavat vananaistesuvel!

Aseesimees Enn Eesmaa

Suur aitäh ettekande eest! Esimese küsimuse ministrile esitab Valeri Korb.

Valeri Korb

Aitäh! Lugupeetud härra minister! Ma tahaksin tänada Kultuuriministeeriumi selle aruande eest, seda on tõesti väga huvitav lugeda. Minu küsimus on teile või haridusministeeriumile koos, sellepärast et me teame, et iga aasta üks või kaks riigigümnaasiumi läheb ellu. Kui ma vaatan nende, ütleme, õpperuumide juures, et tänasel päeval on päris halvasti välja ehitatud spordivõrgustik. Ja mis see tähendab spordi korraldamise jaoks meie noortele inimestele, kes on 17-18-19 aastat vanad, et spordiasju korraldada on väga raske. Ja mul ongi teile küsimus: kas riigi poliitika ja mis puudutab riigigümnaasiumi on edasi samad nagu tänasel päeval või midagi muutub selles?

Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh küsimuse eest! Kuidas ma ka tahaksin öelda, et loomulikult võiks nende riigigümnaasiumide hangetes sees olla ka sporditaristu, siis saan ma aru, et haridusminister oma haldusalas peab andma endale aru, et kui kulusid planeeritakse, siis on kuskil piir, mida saab teha ja mida ei saa teha. Praegu tõepoolest ei kuulu spordisaalide ehitamine sinna juurde. Igal konkreetsel juhtumil ilmselt igas konkreetses omavalitsuses ongi erinev küsimus, et kas see saal peaks olema eraldi kooli jaoks välja ehitatud või ta on ühendatud mõnede teiste funktsioonidega. Aga see on kindlasti nüüd Haridus- ja Teadusministeeriumi pädevus ja mul on väga raske neile ette kirjutada, kuidas nad oma reegleid kehtestama peaksid.

Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Liina Kersna!

Liina Kersna

Aitäh, hea istungi juhataja! Austatud minister! Me teame uuringutest, et vaid 24% 7–13-aastastest lastest liiguvad minimaalsel soovitatud määral. See on väga väike protsent, nagu te ise ka tunnistasite. Kuid eelmine nädal nägin ma "Ringvaates" lugu, kus tõstatati erivajadustega laste väga nigelad sportimisvõimalused. Sellest loost tuli välja, et erivajadustega lastele, kes küll saaksid liikuda, praktiliselt

ei olegi treenimisvõimalusi. Millised on teie teadmised, kas erivajadustega lastele on treenimisvõimalusi ja kas meil on olemas treenereid, kes suudavad selliseid lapsi õpetada?

Kultuuriminister Indrek Saar

Jaa, see on kindlasti valdkond, kus meil on pikk tee minna. Aga üks osa sellest huvitegevuse toetussüsteemist, mis nüüd 1. septembrist rakendus, on just nimelt võimaluste leidmine kõigile nendele lastele, kellel praegu ühel või teisel põhjusel, sealhulgas näiteks tulenevalt nende füüsilisest erivajadusest, on osalemine huvitegevuses raskendatud. Ja just nimelt erivajadustega laste puhul on see koefitsient, mille alusel kohalikule omavalitsusele antav toetus välja arvutatakse, minu mäletamist mööda on kordades kõrgem, kui ükskõik milline muu koefitsient. Nii et tegelikult kõik omavalitsused saavad täiendavaid vahendeid selle jaoks, et vaadata üle, kas on tagatud transport, kas on olemas motiveeritud ja neid oskusi omav juhendaja, kas on tagatud sisseade. Tegelikult on kohalikel omavalitsustel hulk täiendavaid vahendeid läbi selle meetme just nimelt leida üles need noored, kes ei saa sellele ligi, sellepärast et nende erivajadustele ei vasta need võimalused, mida pakutakse. Teine pool on loomulikult väga pika vinnaga osa, millele ma ka viitasin, see ruumilise planeerimise teema. Ükskõik, mida me kavandame, et me igal juhul alati suudaksime mõelda ka nende peale, kellel on vaja veidi teistsuguseid tingimusi kui neil, kes kepsutavad vabalt ringi omal kahel jalal või kellel ei ole nägemisega ühtegi muret. Kogu selle ruumilise planeerimise puhul on väga oluline osa kindlasti see, et me teadlikult looksime keskkonda, kuhu kõigile on võimalik ligi pääseda ja mida kõigil on võimalik kasutada.

Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Herkel.

Andres Herkel

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Täna kõigepealt selle innustavas võtmes esitatud ettekande eest! Aga siin ei ole juttu suure spordi varjupooltest, nagu doping, rahvusvahelise spordi korrupsioon. Muuseas, kõrvalmärkusena, et Euroopa Nõukogu Parlamentaarne Assamblee, mille tegevusega minister on päris hästi kursis varasemast ajast, on liikumas spordikorrupsiooni raportite koostamise suunas. Minu küsimus on, et kuivõrd need teemad peaksid käima selle ettekande juurde ja kuivõrd need on esile tulnud meil Euroopa Liidu eesistumisel. Ma ei leidnud siit mitte midagi muud peale selle, et aitame kaasa Euroopa Liidu seisukoha kujundamisele WADA koodeksi muutmisele, aga isegi mitte sellest ei saanud aru, mis muutused need on.

Kultuuriminister Indrek Saar

WADA koodeks võetakse lahti, sügisel algavad sellel teemal läbirääkimised. Meie oleme olnud väga huvitatud, et Euroopa Liit sellesse maksimaalselt ühiselt panustaks, aga see on liikmesriikide küsimus. Tegelikult ühisseisukohta tänaste rutiinide järgi ei kujundata, see ei ole tingimuseks, et ühine seisukoht kujundada, aga ühist hoiakut saab kujundada ja me kindlasti püüame selles dialoogis maksimaalselt kaasa rääkida. See on absoluutselt esimene küsimus, kui me räägime ausast mängust ja sellepärast ma räägin ka treeneritest, sest see hoiak algab väga palju juhendajast. Kui juhendajaga lepitakse kohe alguses kokku, millised on mängureeglid, siis tõenäosus, et keegi iseseisvalt neid mängureegleid ületama hakkab, on oluliselt väiksem, seega ka kogu see treenerite töö väärtustamine ja treeneri rolli väärtustamine on minu hinnangul võtmeküsimus. Aga reegleid loomulikult tuleb karmistada, karistusi tuleb karmistada ja kõigil sellel, mis puudutab dopingut, peab olema nulltolerants. Eestis konkreetselt oleme püüdnud viimastel aastatel samm-sammult ka Eesti Antidopingu rahastamist suurendada, et nendel oleks ka vahendeid sellega tegelemiseks.

Aseesimees Enn Eesmaa

Jüri Jaanson.

Jüri Jaanson

Aitäh, austatud juhataja! Hea minister! Tegevused spordi põhialuste täitmisel eelmisel aruandeperioodil on kindlasti, me näeme siin ka, väga edukad olnud, aga siin on olnud kindlasti ka sellist, millega võiks

mitte nii rahul olla. Kas te praegu räägiksite mulle, millega te ise eelmise aruandeperioodi jooksul tehtuga või plaanitud tegevustega ise rahule ei jäänud?

Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh küsimuse eest! Aitäh tunnustamast, et on tehtud palju positiivset! Minu arust ma oma ettekandes mainisin mitmeid nüansse, kus ma tahaksin, et me liiguksime oluliselt kiiremini ja oluliselt kaugemale ja oluliselt kõrgemale. Selles mõttes, kui me vaatame ikkagi praegu liikumisharjumusi üldiselt, siis jah, trend on positiivne ja viimasel aastal näitas küsitlus hüppelist kasvu. Aga tegelikkuses, kui me kujutame ette, et selle küsitluse järgi 54% täiskasvanutest liigub regulaarselt, aga samal ajal näitab see uuring, et 19% täiskasvanutest ei liigu üldse, mitte kunagi, mitte kunagi ei tee ühtegi liigutust selle jaoks, et teadlikult oma tervist läbi liikumise parendada. Või kui me vaatame laste liikuvust, siis nagu siin varem toodi, eeldused laste liikumiseks on loomulikult kõrgemad kui täiskasvanu puhul, aga kui me tõdeme, et mingites vanuserühmades ja sellistes vanuserühmades, kus inimese organism paljuski välja kujuneb, on liikuvus ainult 20–25%-l see, mis tal võiks ideaalis olla, siis meil on tegelikult väga-väga-väga pikk tee minna selle jaoks, et öelda, et jah, meil on harmooniline, terve ühiskond, kus valdav osa ühiskonnast liigub. Aga see kõik võtab aega. Ma loodan, et me liigume võimalikult kiiresti selles suunas.

Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Monika Haukanõmm!

Monika Haukanõmm

Täna, härra juhataja! Hea minister, aitäh selle aruande eest ja loomulikult ka selle sõnavõtu eest, mis oli väga innustav! Otsisin sellest aruandest märksõna "parasport", mida ma küll ülearu palju ei leidnud, et kuidas on iseloomustatud, kui palju võtab meie erivajadustega lapsi spordist osa, täiskasvanuid, statistilist osa. Samamoodi parasporti rahastuse teema või ka ligipääsetavus rajatistele, mida te küll ühes vastuses küsimusele vastasite, et see peaks olema prioriteet. Aga kus me oleme tegelikult, tahaks teada. Milline on seis? Aga minu spetsiifilisem küsimus puudutab olümpiavõitjate premeerimist ja seda, et meil on natuke erinevad süsteemid olümpiavõitjatele ja paraolümpiavõitjatele. See on väga märgiline. Praegu mulle tundub, et paljuski me suhtume sellesse erinevalt. On päris sport ja siis on nn tükk tühja maad ja siis tuleb parasport. Kuidas see olukord praegu on ja mis te sellest praegu kehtivast süsteemist arvate?

Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh! Väga hea küsimus. Minu arust praegune süsteem, parandage mind, kui ma eksin, ütleb seda, et olümpiavõitjaid, sealhulgas paraolümpiavõitjaid käsitletakse kõiki võrdselt ja kõigi nende toetus on 650 eurot kuus. Kas ei olnud niimoodi, minu arust niimoodi see on! Küll lugesin ma üllatusega teie esitatud seaduseelnõu, mida põhimõtteliselt valitsus toetas, hoolimata, et see oli pigem opositsiooni initsiatiivil esitatud seaduseelnõu. Jüri Jaansonil oli selle esitamisel väga suur roll, ma tean, ta on seda vedanud ja hingega selle juures olnud. See teie seaduseelnõu teeks küll nüüd kahekordse vahe sisse. Ehk siis sellel paraolümpiavõitjal oleks koefitsient 0,65 ja ülejäänud olümpiavõitjatel 1,3 ja see ei ole kindlasti olnud kultuuriministri seisukoht, see on tulnud Riigikogu opositsiooni poolt ja mina olen kindlasti risti vastupidisel seisukohal. Ma arvan, et need summad peavad tõusma, Sotsiaalministeeriumi eelarves on selle jaoks ka järgmisel aastal raha ette nähtud. Sellest rahast praeguse teadmise juures minu arvates päris selleks, et ta 1,3-kordne Eesti keskmine on, ei piisa, aga vähemalt Eesti keskmiseni peaks ta minema. Valitsuse seisukoht, mida mul oli kohustus ka kultuurikomisjonile edastada, on see, et ei mingit vahetegemist. Me kindlasti ei toeta opositsiooni ettepanekut hakata neid eristama ja neil vahet tegema, vaid käsitleme neid võrdselt.

Aseesimees Enn Eesmaa

Krista Aru, palun!

Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud minister! Veel kord täna selle innustava sõnavõtu eest, mis on viinud

paljud saadikudki sportima ja liikumisharrastusega tegelema! Minu küsimus on aga spordimuuseumi kohta, mis oli aastani 2016. aasta aprillini riiklik spordimuuseum ja millest nüüd on saanud Sihtasutus Eesti Spordi- ja Olümpiamuuseum. Teil on aruandes ka üks lõigukene muuseumi tegevusest, nimetate näitusi, mis seal on korraldatud. Aga kuidas te näete selle muuseumi tulevikku? Millised on selle muuseumile ministeeriumi poolt või oodatud ülesanded, on see seotud eelkõige laiema avalikkuse spordipropagandaga, liikumisharrastusega või kõige sellega?

Kultuuriminister Indrek Saar

Mul on väga hea meel, et me saime sellele kokkuleppele, et nii nagu paljude teiste spetsiifiliste või ka piirkondlike muuseumide puhul, et riik ei tee neid üksi, vaid Eesti Olümpiakomitee koos meiega selle Sihtasutuse Eesti Olümpia- ja Spordimuuseum asutas. Mulle küll tundub, et see on andnud suhteliselt lühikese aja jooksul juba tulemusi. Siiski ei arva ma, et neid ülesandeid, mis seisavad spordiorganisatsioonide ees riigi ees tervise edendamise seisukohalt ja paljude teiste selle jaoks mõeldud organisatsioonide ees, peaks hakkama üle võtma muuseum. Muuseumi roll on ikkagi koguda, eksponeerida, edendada. Loomulikult suur osa sellest on ka heas mõttes selline spordi ja liikumise propaganda, mida nad teevad. Aga see ei peaks olema kindlasti nende põhieesmärk või põhitöö, muuseumil on ikkagi natuke teistsugused prioriteedid. Aga loomulikult see, et kui muuseum räägib nendest väärtustest, räägime me ausast mängust või räägime me sellest, et peaks iga päev liikuma, siis on ju elementaarne, et ta ka ise pakub võimalust liikuda. Neid asju peaks loomulikult ühe kaasaegse muuseumi tegemisel silmas pidama.

Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, Helmen Kütt!

Helmen Kütt

Täna, austatud eesistuja! Lugupeetud kultuuriminister! Täna väga hea ja põhjaliku, aga positiivse ja sellise särtsaka ülevaate eest! Minu küsimuse tegelikult esitas praktiliselt ära Monika Haukanõmm või õigemini tema küsimusele te vastasite. Mul on hea meel, et kultuuriministeerium on seisukohal, et inimesi ei möödeta koefitsendiga, kas on olümpiamedali võitnud. Sarnase parandusettepanekuga me hea ametikaaslase Toomas Jürgensteiniga esitasime muudatusettepaneku. Aga küsimus on treenerite kohta. Kas on teil ülevaade, ka eriti huviharidustoetuse minekul omavalitsustele, kas treenerite puudus on probleem ka maakondades, väikestes kohtades? Sest see, et palk tõuseb, on väga hea, aga kas treenerite kui selliste eestvedajate ja initsiatiivi näitavate inimeste puudus on maakondades olemas?

Kultuuriminister Indrek Saar

Treenereid on Eestis registreeritud, litsenseeritud tasemel treenereid, vist kuskil üle 4000. Ja nendest umbes 1200 on kõrgema, viienda kuni seitsmenda kategooria noortetreenerid, kes selle toetussüsteemi alla käivad, millest me siin korduvalt rääkinud oleme. Ma ei oska öelda, kas see on tegelikult kõige tõsisem probleem. Pigem on kõige tõsisem probleem see, kas noori tuleb peale ja see, kas need, kes juba tegelikult on, on piisavalt motiveeritud ning kas see kvalifikatsioon, mis treeneril on, tegelikult vastab sellele, mis on meie ühiskondlik ootus treenerile. Nagu ma kirjeldasin, siis tegelikult meie ootus on ju see, et treener on eeskuju ja pedagoog, peale selle, et ta oskab selliseid spetsiifilisi n-ö tehnilise võtteid, mida ühe või teise spordiala jaoks on vaja edasi anda. Seal on meil kindlasti väga pikk tee minna. Meil on palju väga hea koolitusega treenereid, aga kindlasti on neid oluliselt vähem, kui meie ootus sellele on.

Ma ei tea, et keegi oleks öelnud, milline on see ideaalne arv ja millisel kategoorial treenereid tulevikus. Sellist andmestikku minu käsutuses pole ja minu arust ei ole ka keegi seda sellisel kujul kunagi päriselt prognoosinud. Aga loomulikult, kui me räägime sellest, kui suur on treenerite arv, kes ka vabatahtlikult näiteks tegelevad lastega, sest väga palju tegevusi katavad ära vabatahtlikud treenerid, kes ei saa selle töö eest mitte sentigi. Samal ajal me võiksime liikuda ju selles suunas, et kõigile nendele vabatahtlikele on pakutud mingigi elementaarne koolitus ja kursus ja et me jõuame ükspäev läbi nende erinevate meetmete – on see kõrgema kategooria noorte treeneri toetus või on huvitegevuse toetussüsteem – standarditeni või kategooriateni, mis on elementaarsed. Kui laps juba trenni läheb, me teame, et me

võime seda treenerit sada protsenti usaldada. Paljudel juhtudel, kuna ei ole atesteeritud treenereid või see süsteem on alles paljudes asjades lapsekingades, siis me praegu tegelikult tihtipeale ei tea, milline ettevalmistus nendel treeneritel on, kes lastega tegelevad. Nii et ma arvan, et seal on ikkagi väga pikk tee minna. Aga nagu ma ütlesin, see ei ole sugugi mitte ainult meie probleem. See on tegelikult laiemalt ka kogu Euroopa probleem.

Aseesimees Enn Eesmaa

Peeter Ernits.

Peeter Ernits

Hea juhataja! Hea ettekandja! Kui kabinet eelmise aasta septembris arutas seda laste ujumise õpetuse parandamist ja kuus korda rohkem rahastamist, kas te teadsite, et tegelikult laste uppumissurmasid oli sellel 2016. aastal null ja tegelikult lapsed upuvad väga harva, tendents on selline, ja pealegi kolmandik upub alles sel ajal, kui ujuda saab väljas. Aga kui vaadata regionaalselt, siis tegelikult Lõuna-Eestis, kust ma olen pärit, oli uppumissurmi 21, aga Lääne-Eestis, hiiglaslikul alal, ainult 9 ja saarte puhul veel 7 korda vähem, n-ö 3. Ja samas on neid ujumistreenereid ligi 700. Kas selle rahastamise puhul, selle 1,3 miljoni puhul arvestatakse ka regionaalset aspekti, et tähendab Lõuna-Eesti Päästeameti piirkond saab tunduvalt rohkem raha kui Lääne-Eesti või saared?

Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh selle statistilise ülevaate eest, mis on kindlasti mõnevõrra subjektiivne, mis te praegu esile tõite. Arvestatakse seda, kui palju on lapsi, kellele on vaja ujumist õpetada, sõltumata sellest, millises piirkonnas nad elavad. Ma isegi ei hakka spekuleerima selle üle, et miks saartel on proportsionaalselt uppumissurmasid vähem, mingeid loogilisi järeldusi võib igaüks sellest teha. Aga kõik need täiskasvanud, kes ei ole mitte kunagi õppinud ujuma, olid kunagi lapsed ja neid ei õpetatud koolis ujuma, kes täna upuvad. Kui me tahame, et tulevikus oleks inimesel elementaarne võimekus ennast päästa, mis iganes elu situatsioonis ta satub ootamatult vette, siis peavad kõik inimesed lapsena õppima ujuma. Muul moel ei ole võimalik seda ettevalmistust tõsta. See, et me hakkame meiesuguseid ujuma koolitama, mis võiks tulevikus perspektiivis olla ka üks tegevus, aga kindlasti tunduvalt vähem efektiivne ja võib-olla ka enam ressursi nõudev kui lastega tegelemine.

Aseesimees Enn Eesmaa

Meelis Mälberg.

Meelis Mälberg

Aitäh, hea istungi juhataja! Austatud minister! Ma tänan teid väga põhjaliku ülevaate eest! Palun andke oma kolleegidele ministeeriumis ja olümpiakomitees tänusõnad edasi, et väga sisukas ülevaade on koostatud. Aitäh! Aga minu küsimus puudutab spordi rahastamist. Selle "Sport 2030" üheks oluliseks eesmärgiks, võib-olla kõige olulisemaks, on regulaarse liikumisega tegelevate inimeste arvu tõstmine ja noorte liikumisharrastuse edendamine. Palun juba ette vabandust natuke lihtsustatud näite pärast, aga kas selles valguses on põhjendatud, et Virumaal sumoga tegelev noor saab kolm korda väiksema rahastuse kui maadlusega tegelev või näiteks Võrumaal orienteerumisega tegelev noor kolm korda väiksema rahastuse kui suusatamisega tegelev? Nimelt, mitteolümpiaaladele jääb kogu rahastusest alla 10%. Kas see on põhjendatud?

Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh seda küsimust küsimast! Tuletame meelde, kuidas see tänane kokkulepe on sündinud. Minu arust sõlmiti esialgne versioon aastal 2012. Spordialaliidud ja Eesti Olümpiakomitee koostöös Kultuuriministeeriumiga töötasid välja esimese tulemustest lähtuva ja spordi juhtimise head tava silmas pidava rahastamisskeemi. Millegipärast see ei rakendunud. Me hakkasime seda rakendama eelmisest aastast, 2016. aastast ja tulenevalt sellest, et mõned aastad olid juba mööda läinud, saime me aru, et see situatsioon ei ole päriselt võib-olla enam see, ja võib-olla ka ei oldud kõiki asju esimese hooga läbi mõeldud, ikka tuleb enne vesi basseini lasta, et ära proovida, kas kuskil on veel mõni auk. Siis esimesel

aastal tegime sellised erakorralised reservfondid, et tasakaalustada neid suuremaid muutusi, ja siis tegime uue ringi peale väga põhjalikult koos spordiorganisatsioonidega, et millised on need kriteeriumid, millest tulenevalt need toetused jaotuma peaksid. Kõik need eesmärgid ja kõik need koefitsendid, mis selles skeemis on, on valdkonna enda poolt aktsepteeritud. Meil on loomulikult olnud eestvedaja roll ja me oleme loomulikult silmas pidanud seda, et kõik see peaks tähendama seda, et lõppkokkuvõttes see harrastajate baas on võimalikult lai. Ei saa olla niimoodi, et on ainult tipud ja harrastajaid ei ole. See peaks tähendama seda, et ausa mängu põhimõtted ehk sisuliselt spordijuhtimise hea tava, et need peavad olema kindlasti rakendatud jne. Sellised kvaliteedinäitajad on kindlasti väga olulised ja riigi poolt me kindlasti tahame, et need oleksid tugevalt esindatud. Aga see, kuidas siis erinevate alade vahel, tulenevalt sellest, et kas see on olümpiaala või mitte, kuidas see kokkulepe sõlmus, see on ikkagi väga palju spordiorganisatsioonide enda kujundatud. Aga loomulikult ükski selline kokkulepe ei pea olema kivisse raiutud. Kui seal on mingeid asju, kus spordiorganisatsioonid ise tunnevad, et see ei ole õiglane, see ei ole päriselt arusaadav, see suunab tegema ebaotstarbekaid asju, et jõuda selle tulemuseni, milleni tahetakse jõuda, siis loomulikult meie oleme valmis igal ajal uuesti läbi rääkima. Nii et kui te spordiorganisatsioonide poolt tõstate teema üles, siis meie ei käsitle seda kindlasti kui igaveseks ajaks kivisse raiutud dokumenti, suurima hea meelega arutame.

Aseesimees Enn Eesmaa

Helmut Hallemaa.

Helmut Hallemaa

Aitäh, eesistuja! Austatud minister! Ka mina tänan asjaliku, põhjaliku ja nii vormilt kui sisult positiivse aruande eest! Mul on hea meel, et Riigikogu Kantselei ja ka loos on õnnistanud mind siin, et ma kogu aeg läbin seda terviserada ja iga kord saali ja kabineti vahel käib viis astmevahet. Aga mu küsimus on regionaalpoliitika ja võistkonnaspordi seostest. Me oleme kurtnud, et me väikse riigina ei suuda meeskonnaaladel kaasa rääkida, aga õnneks on tõestanud seda Island oma puutraditsiooni sünniga ja nüüd Sloveenia, et tegelikult suudavad ikka küll ja suudame meie ka. Aga minu küsimus tuleb Eesti seest. Meil on häda see, et kõigil võistkonnaaladel on enamasti kas siis Tallinn, kui jalgpall lõpetab, on neli esimest Tallinna võistkonda ja sama on ka korvpallis. Õnneks Rapla segas nüüd kaarte. Mida me oleme teinud selleks, et ka väiksemate keskuste spordivõistkonnad saaksid kaasa lüüa tiiptasemel? Mida annab siin teha ja mida me plaanime tulevikus teha?

Kultuuriminister Indrek Saar

Jaa. Mitmed nendest meetmetest, mida sai täna ka kirjeldatud, näiteks, pean ütlema, et mitte ainult spordi, vaid huvitegevus laiemalt, millest väga suur osa on sport, vaid üldse laiemalt kogu riiklik suhtumine regioonide võimaluste tasakaalustamisse sai esimese revolutsioonilise arengu just nimelt Kultuuriministeeriumis väljatöötatud huvitegevuse toetussüsteemiga, sest koefitsendid, mis selles on – on lisaks erivajadustega lastele, väga kõrge koefitsient, siis teine koefitsient, mis seal sees on – just nimelt annavad oluliselt suurema toetuse selle jaoks, luua võrdsemad tingimused hajaasustusele kui tiheasustusele. Ja see on liitumiseti neutraalne, st sõltumata sellest, et omavalitsused nüüd liituvad, see jääb niimoodi. Need piirkonnad on kindlaks määratud ja kõigile nendele, kes hajaasustuses peavad oluliselt rohkem nägema vaeva transpordikorralduse, taristu loomisega, sest seal on vähem kasutajaid jne, on läbi selle huvitegevuse meetme ka oluliselt suurem koefitsient. Nii et kui seda numbrit vaadata, siis näiteks Tallinn oma üle 400 000 elanikuga, millest proportsionaalselt on ju märkimisväärne osa lapsi, kuna siin on tiheasustus, siis on tunduvalt lihtsam asju korraldada ja mitmekesisust palju lihtsam hoida, siis Tallinna toetus läbi selle toetussüsteemi jääb üksjagu ühe miljoni euro, kui ma täpsemalt mäletan, siis natuke üle 800 000 vist, kus vastu, ilma Muhuta 34 000 elanikuga Saaremaa. Ma loodan, et saarlased annavad mulle andeks, kui ma saarlasena eksin selle numbri vastu. Ma kindlasti loodan, et see number suureneb, aga 34 000 elanikuga Saaremaa saab toetust suurusjärgus pool miljonit eurot. Kui te seda proportsiooni hindate – ja selle tuleb just nimelt selle hajaasustuskomponendi arvel –, siis see meede ütleb üheselt: selleks, et luua võrdsemaid võimalusi, et need lapsed, kes tahavad maal sporti teha, ei oleks oluliselt halvemas olukorras, peab riik seda tasakaalustama sel moel, andes täiendavaid vahendeid hajaasustuspriirkonda.

Aseesimees Enn Eesmaa

Andres Ammas.

Andres Ammas

Lugupeetav eesistuja! Lugupeetav minister! Aitäh, et pöörate spordile nii palju tähelepanu! Aga soovin teiega rääkida spordialast, mis minu hinnangul piisavalt palju tähelepanu ei pälvi, võib-olla sellepärast, et selle harrastamise käigus liigutakse suhteliselt napilt. Mullu, kui oli rahvusvaheline Paul Kerese aasta, siis tõesti pöörati ka Eestis malele tavapärasest rohkem tähelepanu, ka teie austasite oma osavõtuga mitut maleüritust. Mulle tundub, et nüüd on kõik vajunud tavapärase tardumuse rüppe ja Kultuuriministeeriumi jaoks on male seal kuskil allveekabega umbes ühel pulgal, nii rahastamise kui tähelepanu osas. Palun edastage oma sõnum praegu sealt puldist nendele mitmekümnele tuhandele või ma ei tea, kui palju neid täpselt on Eestis, malet harrastavale inimesele. Missugune on male koht Eesti spordis, Eesti kultuuris teie pilgu läbi? Aitäh!

Kultuuriminister Indrek Saar

Aitäh! Ma kõigepealt, kui juba kabet meelde tuletati, siis küll mitte allveekabes, aga kindlasti soovitan jälgida – nädalavahetusel peaks Eestis olema kabe MM, taas märkimisväärne rahvusvaheline tähelepanu vähemalt ühe sektori vaates. Male on loomulikult osa ka Eesti spordi identiteedist. Sellele ei ole kuidagi võimalik vastu vaielda ja nii sattusin ka mina väikese poisina näiteks maleringi korraks vähemalt. Aga nüüd me jõuame siit jälle selle küsimuse juurde, et kas Eestis tuleks kehtestada mingid prioriteetsed alad ja öelda, et me paneme raha sinna ja ülejäänud unustame ära ja see baseerub traditsioonidel või võib-olla keegi tahab läbi viia geeniuuringuid, milles me kõige edukamad võiksime olla, millisel spordialal. Alati on võimalus neid arutelusid algatada. Siiamaani on Eesti valinud selle tee, et püütakse kõigile anda võimalus ja nendel aladel, millel on suurem harrastajate hulk ja kus spordialaliit ise teeb paremat tööd, nii nagu ma siin kolleeg Mälbergile vastasin, et nendel aladel riigi poolt tulev toetus vastavalt kokkulepitud toetuskeemile on suurem. Ma väga loodan, et male ka selles mõttes jõudsalt areneb edasi ja ka läbi selle juba kokkulepitud skeemi või ka tulevikus muutuva skeemi saab oluliselt rohkem ka perspektiivis toetust. Kindlasti on see suurepärane loogika harjutamise mäng ja sisaldab samamoodi kõiki ausa spordi elemente nagu teised spordialad, nii et mina pean sellest mängust väga lugu ja arvan, et üldiselt Eestis ka peetakse.

Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem ministrile küsimusi ei ole. Suur aitäh! Avan läbirääkimised fraktsioonide esindajatele. Jüri Jaanson Reformierakonna fraktsioonist, palun!

Jüri Jaanson

Austatud juhataja! Head kolleegid! Ma tänan ka ministrit spordipoliitika põhialuste ülevaate eest, aga pean oma ettekannet alustama kohe õiendusega ministri aadressil, just selle mainimise pärast ehk olümpiavõitjate toetuses mainitu tõttu. Ei ole selle Riigikogu menetlusse antud spordiseaduse muudatuse eelnõus nende muudatuse sisseandjate poolt mingit vahet tehtud sportlaste ja parasportlaste vahel. Ja ei ole neil plaanis olnud ka seda toetussummat vähendada, vastupidi, tõsta. Aga nüüd ettekande juurde. Eelmine, 2016. aasta oli meil ennekõike olümpia-aasta. Me saime seal medali, me saime kamaluga esikümne kohti. Ka tänavune aasta on olnud väga edukas – meil on maailmameistrivõistluste kuldmedal, meil on palju muid medaleid ja edukaid spordialasid. See elamus ja emotsioon andis kindlasti hoogu ka tervislike eluviiside edendamisele rahva seas. Spordipoliitika arengukava 2030 täitmist 2016. ja 2017. aastal tuleb hinnata arengukavas toodud strateegiliste lõppeesmärkide taustal. Olulisemaiks neist on eestimaalaste vaimne ja kehaline tasakaal, tervena elatud eluea pikenedamine ja sellest tulenevad eneseteostusvõimalused.

Taktikalise eesmärgina on arengukava järgi oluline iga-aastane liikumisharrastusega kaasatud inimeste osakaalu kasv ja võrreldavuselt Põhjamaade tasemele jõudmine. Eelmise aasta tulemustest on hea märkida liikumisharrastajate tõenäolist osakaalu tõusu ja liikumispaikade arvu kasvu. Kiiduväärt on ka riigi toetuste kasv spordialaliitidele ja spordile üldse. Saavutusspordis hoiame jätkuvalt taset. Mulle isiklikult loomulikult – ja ma loodan, et ka kolleegidele – teeb see Rio olümpiamängudel võidetud

sõudjate medal väga rõõmu.

Heameelt teeb noorte huvitegevuse toetamise rakendamine tänavuse kooliaasta alguses, samuti ujumise algõpetuse vajaduse teadvustamine ja plaanitav laste liikumisprogrammi väljatöötamine. Spordisorganisatsioonide vaatevinklist aitaks liikumisharrastusele ja spordiarengule kaasa spordi riikliku rahastamise reform ja spordikohtunike tasustamise tervikliku lahenduse väljatöötamine. Spordikorralduse ja -majanduse seisukohast tuleb meil kaasas käia spordivaldkonna muutumisega eelkõige teenuspõhiseks majandusharuks.

Reformierakonna fraktsioon peab jätkuvalt oluliseks juba lasteaedades ja algkoolides liikumis- ja toitumisharjumuste ja tervist säästvate eluhoiakute väljakujundamist, treenerite kui spordi alusväärtuste kandjate töötasude ennakkasvu ja kõigi, sh erivajadusega inimeste ligipääsetavuse paranemist liikumispaikadesse.

Aga nüüd kriitiliselt lähenede tuleb lahendus leida liikumisharrastuse mõiste ja hindamismetoodika mõnetisele ebaselgusele. Metoodika seisukohalt võiks teada, kas alternatiivsed kehalise tegevuse vormid, näiteks aiatöö või puulõhkumine, mis iseenesest annavad samuti hea ja piisava füüsilise koormuse, kuuluvad liikumisharrastuse mõiste alla. Sellest ju sõltub spordipoliitika elluviimise ülevaates esitatud arvandmete ja osakaalude võimalik muutus. Neid arvandmeid on seal tõesti väga palju. Küsitavusi või küsimusi tekitab valitsuse ja ministeeriumi tegevuses ja valitsuse tegevuses riigipoolsete spordiinvesteeringute vähenemine võrreldes eelmise aastaga, vaatamata riigieelarve paranenud võimalustele. Hea on tõdeda, et mitmed olulised spordiobjektid – Tehvandi spordikeskus, Rakvere spordihoone, Kalevi keskstaadion ...

Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit juurde!

Jüri Jaanson

... Viljandi staadion – kõik need saavad toetust. Plaanitud on ka universaalse spordiobjekti Kääriku toetamine edaspidi. Samas vajavad riigi toetatavat kätt ka Pärnu veesporti- ja arenguvõimalused – just need, mida mujal seal Kagu-Eestis harrastada ei ole võimalik. Muu hulgas ootab loomulikult pikisilmi riigi tuge ka Eestile neli olümpiamedalit andnud Pärnu räämas spordiklubi 1950-ndatest pärit hoonetekompleksi renoveerimine kaasaegseks treening-ettevalmistuskeskuseks. See parandaks ka oluliselt liikumisvõimalusi noorte seas. Järgmise aasta alguses tuleb kindlasti kaasajastada inflatsiooni mõjul meie häbiväärselt madalale tasemele langenud olümpiavõitjate toetus. Meie kunagiste spordikangelaste kohtlemine näitab riigi suhtumist sportlastesse tervikuna.

Eesti juhib käesoleva aasta teisel poolel Euroopa Liidu eesistumist ja meil on võimalus tutvustada seal oma teemasid. Treenerite kui spordi võtmeisikute rolli ja nende rolli väärtuse tõstmine ühiskonnas on ääretult oluline, nii saavutusspordi kui ka harrastusspordi vallas. Seda on väga-väga raske üle hinnata, kuivõrd oluline nende oskuslik tegevus noorte inimeste kujundamisel on. Samavõrd oluline on ka sportlaste spordijärgse karjääri võimaldamiseks hariduse omandamise võimaluste avardamine, just tippspordiga tegelemise perioodil.

Lõpuks. 23. septembril, eelmisel nädalal avati Euroopa spordinädal, mille raames on üle Eesti võimalik osaleda, tutvuda erinevate spordialadega. See on kiiduväärt üritus ja löögem meiegi seal kaasa! Kokkuvõtteks leiab Reformierakond, et spordi- ja liikumisharrastuse areng meie ühiskonnas on jätkuvalt tõusuteel, seda saab vaid kiita, aga paremini toetada saab ka. Aitäh kuulamast!

Aseesimees Enn Eesmaa

Dmitri Dmitrijev, Eesti Keskerakonna fraktsiooni poolt. Kolm minutit lisaega.

Dmitri Dmitrijev

Head kolleegid! Spordivaldkonna pikaajalist strateegiadokumenti "Eesti spordipoliitika põhialused aastani 2030" saab üldjoontes pidada positiivseks ning on rõõm näha, et Vabariigi Valitsus näitab ka uue riigieelarvega spordivaldkonna vastu armastust. Kui riik panustab spordi populariseerimisse senisest enam, on meie elanikkond tervem ja õnnelikum. Kui me vaatame Eesti inimeste liikumisharjumusi ja neid iseloomustavaid näitajaid, siis viimaste aastate statistika on üsna julgustav. Meie spordiklubide ja

spordiorganisatsioonide arv on aasta-aastalt kasvamas, nagu ka liikumisharrastusega regulaarselt tegelevate inimeste hulk. Üha enam rajatakse üle kogu Eesti uusi spordirajatisi ning ei unustata ka vanemaid ja amortiseerunud rajatisi korda teha, nagu hetkel Kalevi keskstaadioni rekonstrueerimine. Samuti saab hea näitena välja tuua valitsuse hiljutised otsused arendada Kääriku spordikeskus nüüdisaegseks treeningkeskuseks. Renoveerimist ootab olemasolev kergejõustikustaadion, kavas on rajada kunstmuruga jalgpalliväljak ja pallimängude spordihoone. Käärikule tekkiv moodne treeningkeskus annab suuremale osale spordialadest võimaluse treenida Eestis, mitte välismaa spordibaasides. Selliseid spordirajatisi vajame oluliselt rohkem üle kogu Eesti. Samuti vajavad erilist tähelepanu koolide juures asuvad spordiväljakud ja jooksurajad, mille kohta on küsinud ja rääkinud meie kolleegid.

Kui rääkida uue valitsuse tegevustest, siis ei saa üle ega ümber ühest pikaajast Keserakonna lubadusest, mis selle valitsuse eluajal on ära tehtud, pean siinkohal silmas töötajate sportimiskulude hüvitamise soodustamist. Tänu seesugusele muudatusele saavad tööandjad enda töötajate liikumisharrastusi toetada kuni 400 euro ulatuses aastas ilma erisoodustumaksu maksmata. Tegemist on väga tervitatava sammuga, mis aitab likvideerida olukorda, kus investeringuid masinatesse peeti normaalseks, kuid investeringud inimesse mitte.

Head rahvasaadikud! Spordi aluspoliitikast rääkides peame kõige muu keskel tähelepanu pöörama ka treenerite ja kohtunike tasustamisele. Ei ole saladus, et treenerite ja kohtunike palkade ja sotsiaalsete garantiide küsimus on olnud teravalt õhus pikka aega. Seda on maininud ka kultuuriminister. Valdkonda on vaevanud krooniline rahapuudus ja see jätab jälje meie spordile. Me ei pea siinkohal silmas ainult tippporti, vaid pigem kõige tavalisemat õigete liikumisharjumuste tekitamist meie lastes. Väike palk ei motiveeri kedagi treeneriks hakkama, olenemata sisemise põlemise suurusest. Kui sa ei suuda palgaga oma perekonda ära toita, pead sa paratamatult leidma uue töökoha. See on juhtunud ka meie treeneritega ja seetõttu on mul siiralt hea meel, et riik on otsustanud tõsta tuleval aastal kõrgema kutsetasemega noortetreenerite palgafondi, kasvatades nende töötasu suurust märgatavalt. Tegemist on edasiminekinguga, kuid ka sellele tasemele ei ole meil võimalik puhkama jääda ning palgad peavad kasvama veelgi.

Uue valitsuse tegevuskavas spordi populariseerimise osas on võimalik leida veel positiivseid algatusi, mida sooviksin välja tuua. Näiteks laste ujumise algõpetuse programmi laiendamine ja suurem rahastus. Tegemist on eluliselt olulise oskusega. Lastes paremate liikumisharjumuste kinnistamiseks on väga tähtis ka laste liikumisprogrammi välja töötamine. Suure spordisõbrana tervitan ma kehalise kasvatuse tunni ümberkujundamist nüüdisaegseks liikumisõpetuseks ja kutsun üles liikumist sisaldavate tundide arvu tõstma. Näitavad ju kõik teadusuuringud, et Eesti lastel ja noortel on tervise ja normaalse arengu seisukohalt suureks probleemiks ebapiisav kehaline aktiivsus. Meie võimuses on seda muuta, kuid asjale tuleb läheneda mänguliselt ja loominguiliselt, mitte karmi sunniga.

Paar sõna ka Eesti spordi juhtimisest ja tippspordist. Kui vaadata Eesti Olümpiakomitee tegevust viimase aasta jooksul, siis ma ei ole kindel, kas EOK alaliidud saavad jääda rahule uue presidendi esimese aastaga ametis. Olen seisukohal, et poole ajaga äri ning poliitika kõrvalt Eesti sporti juhtida ei saa, kuid see jääb EOK presidendi ja alaliitude otsustada, millist spordijuhtimist nad näha tahavad. Minu soovitus oleks keskenduda täie hingega Eesti spordi edendamisele.

Riigikogu jalgpalli toetusrühma esimehena lõpetaksin mõistagi jalgpalliga. 2018. aasta on Eesti jalgpalli jaoks väga eriline. Nimelt toimub tuleva aasta 14. augustil Tallinnas A. Le Coq Arenal UEFA meistrite liiga Euroopa Liiga võitjate vaheline superkarikafinaal. Tegemist on Euroopa klubijalgpalli hooaja avalahinguga, millest vahendavad telepilti üle 200 riigi ja mida jälgivad telerite vahendusel kümned miljonid inimesed. Tegemist on suurepärase võimalusega tutvustada Eesti riiki ja sporti veelgi enam kogu maailmale.

Eesti Vabariik on kohe-kohe saamas 100-aastaseks ning selleks, et meie riik tugevana edasi kehtaks, on riigil vaja terveid ja elujõulisi inimesi. Usun, et spordipoliitika alusdokument aastani 2030 annab meie spordi arenguks ning rahvatervise tõusuks tugeva põhja. Head kolleegid! Ma kutsun teid kõiki üles Eesti sporti edendama, sest liikumises on meie kõigi elujõud! Aitäh!

Aseesimees Enn Eesmaa

Toomas Jürgenstein Sotsiaaldemokraatliku Erakonna fraktsiooni nimel.

Toomas Jürgenstein

Austatud eesistuja! Hea kultuuriminister! Head kolleegid! Juhtus nõnda, et oma esimese kõne Riigikogus pidasin aasta tagasi samal teemal ja alustan sealt, kus ma umbes aasta tagasi lõpetasin. Nimelt, tsiteerin uuesti meie legendaarse jõumehe Georg Lurichi pöördumist eestimaalaste poole aastal 1910, üle saja aasta tagasi. Georg Lurich ütles: "Pidage tervisest lugu, siis ei pruugi me nii palju haigemajasid, vaestemajasid, vangimajasid, ka kõrtsisid ning selletaoliseid asutusi rahva kulul ülal pidada." Aga nüüd "Sport 2030" juurde. See on kindlasti mitmekesine, optimistlik ja tasakaalustatud alusdokument ja ka selle elluviimine tundub olevat sujuv. Tahaksin seda kommenteerides peatuda kolmel püramiidi astmel: püramiidi tipus tippspordil, rahvaspordil ja invaspordil. Mulle tundub, et viimaste aastatega on midagi spordi mõistmises muutunud. Kolleeg Hallemaa juhtis oma küsimuses sellele tähelepanu. Tuletan ka meelde poolteist nädalat tagasi lõppenud korvpalli Euroopa meistrivõistlusi. Võitis Sloveenia, kes oma rahvaarvult on Eestist ainult mõõdukalt suurem. Tänu Sloveeniale, aga ka meist tunduvalt väiksemale Islandile ja miks mitte Sloveeniale vahvat vastupanu osutanud Lätile on hakanud murenema see arusaam, et ülipopulaarsed pallimängud ja pallimängud, mis on sageli ka liikumise alus, et seal on tippu asja ainult suurtel riikidel. See stereotüüp on muutumas ja annab lootust, et tuleb ka Eesti kord särada. Kui me vaatame "Sport 2030" elluviimist, siis mulle tundub, et selle säramise eeldusi me näeme, võtame legendaarse Kääriku spordibaasi, eriti Lõuna-Eestis, aga tõenäoliselt siin vahet ei ole, see on legend ja rahad on eraldatud, plaanid peetud. Ja üks meie oma spordibaas saab jälle kohaks, kus meie tipud saavad end lihvida. Ja teiseks ikkagi treenerite küsimus, kus on küll palju juba peatunud, kuid see, et nende palk hakkab olema konkurentsivõimelisem, mul omal on perekonnas kaks sportivat last ja ma näen, et sportlased, treenerid on neile just nagu teiseks isaks ja emaks, nende öeldu on sageli autoriteetsem kui see, mis mina neile ütlen, ja sageli ma pean tunnistama, et nad on öelnud väga õigeid asju, hoidnud tasakaalus õppimist ja sporti ja kõike seda. Niisiis tippspordist oli see.

Rahvaspordiga on nõnda, et mida laiem on rahvasport, see püramiidi alus, seda enam on seal üleval tippe. "Sport 2030" üheks aluseks on eeldus inimeste liikumisest. On tõsi, et arvutid seovad meid üha enam tooli ja kirjutuslauga, meil kõigil on kogemusi, kuidas nutiseadmetest ootamatult tulnud ärevad sõnumid võivad mitmetunniseks planeeritud jalutuskäigu lõpetada jne.

Ma palun kolm minutit!

Aseesimees Enn Eesmaa

Palun, kolm minutit lisaiega!

Toomas Jürgenstein

Me oleme edasi läinud. Aastataguses aruandes nimetas kultuuriminister, et Eestis tegeleb regulaarselt liikumisega üle 40% rahvastikust, täna nimetati juba üle 50. Tõsi, on veel, kuhu püüelda. Põhjamaades on see number 65–70% ja ka nemad liiguvad edasi. Näiteks Soome uues õppekavas on suurendatud kehalise tundide arvu, tähendab nemad arvavad, et veel ei ole piisav. Ja mulle tundub, et "Sport 2030" elluviimisel ka rahvaspordiks vajaliku infrastruktuuri tegemine jätkub. Luuakse liikumiskorid, on nad kergliiklusteed, spordirajad. Üle kümne aasta kestnud sotsiaaldemokraatide soov, et kaotada erisoodustus töötajate tervisekuludelt on saanud reaalsuseks. Olulist rahalist toetust on saanud õpilaste sport huviringide näol. Kokkuvõtvalt, keskkond kutsub meid liikuma.

"Sport 2030" ideaaliks on viia liikumine kõikideni, ka puuetega inimesteni. Seda ei saa alati teha ilma kogukonnata ja siin on väga olulised positiivsed näited. Tahangi tuua väga vinge näite "Sport 2030" vaimu väljendumisest. Tsiteerin eilset Postimeest: rahvusvaheline spordi vabatahtlike liikumine SCULT vabatahtlikud spordisõbrad viivad 7. oktoobril, see on umbes kümne päeva pärast Tartu linnamaratoni 10 kilomeetri distantisile pimedada tütarlapse Mari-Liis Tähe. Eriliseks teeb jooksu see, et distantsi läbib Mari-Liis vabatahtlike poolt õlgadel kantaval jooksudrenažööril. Natuke ka Mari-Liisist. Ta kaotas nägemise kolmandas klassis, tegeleb aktiivselt pimedate lauatenisega ning on sooritanud isegi langevarjuhüppe. Talle meeldivad kõikvõimalikud ekstreemsused ja ta ütleb: ka rahvajooksu läbijooksmine teiste jooksjate peade kohal on minu jaoks omamoodi ekstreemsus ning unistuste täitumine. Omalt poolt luban, et olen 7. oktoobril jooksurajal, mõtlen invaspordlaste ja mõtlen ka Mari-Liisi peale, lehvitan talle, ehkki tean, et ta seda ei näe. Aitäh!

Aseesimees Enn Eesmaa

Helir-Valdor Seeder Isamaa ja Res Publica Liidu fraktsiooni nimel. Palun, kaheksa minutit!

Helir-Valdor Seeder

Austatud juhataja! Lugupeetud minister! Head kolleegid! Kõigepealt tänan ka mina Isamaa ja Res Publica Liidu nimel ministrit selle sisuka ülevaate eest spordipoliitika elluviimise kohta! Mul on heameel tõdeda ka selle ülevaate läbilügenuna ja ära kuulates ministri, et Eesti rahvas on jätkuvalt spordirahvas ja need muudatused, mis viimastel aastatel on Eesti spordi korralduses ja spordi rahastamises ellu viidud, on kindlasti olnud sammud õiges suunas. Need on loonud paremaid võimalusi Eestis inimestele sportimiseks ja loonud ka hea aluse, et Eesti rahva tervis saaks olla järjest parem. Aga alati saab rohkem ja paremini. Oma piiratud ajas ma tahaksin märksõnadena tõstatada need teemad, kus ma näeksin probleeme ja mida me tulevikus peaksime Eesti spordikorralduses rohkem käsitlema. Aga enne veel, kui minna nende teemade juurde, ma tahaksin tunnustada spordiklubisid, spordirahvast ennast, Eesti Olümpiakomiteed, kes on panustanud Eesti spordikorraldusse väga palju ja minu arvates teevad omavahel päris head koostööd.

Nüüd teemad. Rahast ja rahastamisest ei saa kuidagi ümber. Ja kuigi ma olen arvamusel, et spordi rahastamises tehtud otsused viimastel aastatel on olnud õiges suunas, siis üks asi, mis teeb küll sügavalt murelikuks ja mille üle me peaksime tulevikus mõtlema, on see, et kui me vaatame ja võrdleme riigi rahastamist, mis on kasvanud, ja kohalikke omavalitsusi – mis on väga erinev, sest omavalitsute hoiak ja suhtumine spordikorraldusse on erinev – ja inimest, aga ennekõike lapsevanemat, siis kõige kiiremini on viimastel aastatel kasvanud lapsevanema osalus selles spordikorralduses. Ma arvan, et väga paljuski see piir, kus lapsevanemal ei ole võimalik enam rohkem maksta huvihariduse ringides või klubides osalemise eest, oma lapse eest, on kas saavutatud või kohe saavutamata. Nii et ma arvan, et seal väga suurt reservi või potentsiaali spordi rahastamist suurendada enam ei ole. Sellele me peame kindlasti tulevikus mõtlema.

Teine asi on üliõpilassport. Siin ülevaates ei olnud sellest väga palju, aga ma arvan, et me ei ole kaugeltki kasutanud ära meie üliõpilasspordi potentsiaali. Maailmas on riike, kus võib-olla riigisport valdavalt toetubki üliõpilasspordile. Need on küll ehk väga kauged maad meie jaoks, kohe meenub Ameerika, aga kui on tugev noortesport, üliõpilassport, siis kindlasti on ka riigi võistlussport ja liikumisharrastus tugev. Just nimelt pean silmas üliõpilassporti kui võistlussporti eelkõige, mitte niivõrd kui liikumisharrastust. Aga siin on meil kindlasti reservid olemas ja seda potentsiaali me peaksime paremini kasutama. Edasi. Audentese Spordigümnaasiumi roll Eesti spordis üldse, kuidas seda paremini kasutada, eelkõige silmas pidades regionaalseid spordiprobleeme, millest siin ka juba saalis juttu on olnud. Aga regionaalsed spordiprobleemid ja eelkõige võistkonnaaladel, seal kindlasti on Audentese Spordigümnaasiumil oluline roll ja see, kuidas seda paremini teha ja jõukohaselt teha, pidades silmas rahakotti, on kindlasti üks arutelu koht.

Kindlasti peame mõtlema, kuidas paremini ära kasutada sporti jõustruktuurides, või isegi vastupidi – jõustruktuuride panust Eesti sporti. Mitmetes riikides siseministerium, kaitseministerium panustavad riigisporti, võistlussporti, tippporti päris palju. Ka Eesti riik teeb seda. Aga ma arvan, et seda saaks teha rohkem. Ja mulle meenub kohe näiteks Kaitseliit. Olles Kaitseliidu liige ja Kaitseliidu Sakala maleva liige, siis enne sõda oli Kaitseliidu Sakala maleval oma spordiklubi. Meie sportlased osalesid Argentiina karika äratoomisel laskmises. Sakala Kaitseliidu spordiklubi pani aluse Eesti kõige vanemale traditsioonilisele spordiüritusele ehk ümber Viljandi järve jooksule jne. See, kui palju ja kuidas tehakse sporti ja kuidas toetab sporti Kaitseliit ja meie jõustruktuurid, on kindlasti, ma arvan, ka veel üks reserv, mida me saame Eesti spordi heaks paremini ära kasutada. Loomulikult väljub see Kultuuriministeriumi valitsemisalast, aga kindlasti me peaksime seda paremini püüdma kasutada.

Edasi. Kohalikud omavalitsused. Praegu, haldusreformi kontekstis, kui kohalike omavalitsuste piirid muutuvad, maavalitsused likvideeritakse, tuleb vaadata, et traditsioonilised maakondlikud üritused, traditsioonilised meistrivõistlused jpm ei jääks unarusse. See järjepidevus, mis kohtadel on saavutatud koostööd maakondlike spordiliitudega, peab kindlasti jätkuma. Ma arvan, et nende ümberkorralduste käigus me peame seda jälgima.

Regionaalsport. Saan ainult hästi lühidalt siin peatuda, aga toon kaks aspekti. Ennekõike võistkonnaaladel on väga raske väikestes regioonides, kus lapsi on vähe, harrastada võistkonnaalasisid.

Individaalaladega on mõnevõrra kergem, aga võistkonnaalade puhul on see tõsine probleem ja seda, kuidas hajaasustuses seda paremini korraldada, me peame mõtlema. Teiseks, Ida-Virumaa spordipotentsiaal ei ole kaugeltki ära kasutatud. Vaatame siin ka võistkonnaalaid, kui me jätame jalgpalli-hoki kõrvale, siis sealt ei ole ühtegi ei nais- ega meeskonna, ei võrkpalli, ei korvpalli võistkonda, ei käsipalli võistkonda Eesti meistrivõistlustel üldse olemas. Kindlasti ei vasta see Ida-Virumaa suurusele ja potentsiaalile.

Ja lõpetuseks, treenerid. Võistlejate või sportlaste ja inimeste järel, kes ise sporti teevad, on tähtsusest järgmine inimene kindlasti treener, kes on tema juures. Ja see on tõsine murekoht. Mul on heameel tõdeda, et me oleme viinud sisse treenerite riikliku toetusesüsteemi ja püüame seda edasi arendada. See on jällegi samm õiges suunas. Aga kuidas motiveerida noori inimesi treeneritena töötama ja seda tööd, mida tuleb teha tegelikult tihtipeale väljaspool tavatööaega ehk õhtustel aegadel ja nädalavahetustel lastega, oma pere kõrvalt, pereelu kõrvalt, see on keeruline see ühitamine. Ja treenerid on kindlasti võtmesõna Eesti spordi korraldamisel ja Eesti noortesporti korraldamisel. Lõpetuseks. Kui Toomas Jürgenstein alustas tsitaadiga, siis lubage mul ka lõpetada ühe tsitaadiga, mis mulle meenus. See on Lennart Meri tsitaat: "Igasse kolhoosi maadlusmatt ja maletajate kollektiiv." Tartu Ülikooli üliõpilaste loosung 1950-ndatest. Nii et mina loodan, et me päris sellise spordikorralduseni kunagi ei jõua, aga parema organiseeritusena, kui see täna on, kindlasti. Aitäh!

Aseesimees Enn Eesmaa

Läbirääkimisi jätkab Krista Aru Eesti Vabaerakonna fraktsiooni esindajana. Palun!

Krista Aru

Aitäh, härra juhataja! Austatud rahvaesindajad! Lugupeetud minister! Täna Eesti Vabaerakonna fraktsiooni poolt kõiki sportlasi, spordialaliitusid, Kultuuriministeeriumi, ministrit, ka kõiki koole, kes on väga palju kaasa aidanud sellele, et meie spordipoliitika põhialused ja ka ministri aruanne selle viimase aasta täitmise kohta saavad lähtuda kontseptsioonist, mis tegelikult on ikkagi osa meie kultuurist ja osa meie vaimsest tervisest, sest terves kehas on terve vaim. Nii et kõigepealt ma tervitan kogu selle spordipoliitika kontseptuaalset alust, mis tõesti põhineb sellel, et liikumine on osa kultuurist, ja millest lähtuvad nii tänased otsused rahastamise korrastamisel kui ka üldise spordiliikumise ja spordiharrastuse edasisel arendamisel.

Tahaksin Eesti Vabaerakonna fraktsiooni poolt tõsta siin üles ainult mõned punktid, et mitte korrata kõike seda, mis juba eelnevate kõnelejate poolt on öeldud. Kõigepealt on meil väga hea meel, et Eesti Kultuurkapital oma praeguses ülesehituses võimaldab ka spordi sihtkapitali tegevust. See on väga suur abi kogu selle spordiliikumise ja tõesti ka võistlusspordi harrastamisele. Tuletagem meelde, et sõjaeelses Eesti Vabariigis spordi sihtkapitali ei olnud ja see jättis kindlasti oma jälje kõikidele spordialaliitude tegevusele. Meie oleme siin selle arenguga palju õnnelikumas ja paremas olukorras. Nii et ma tervitan siinjuures ka kõiki spordi sihtkapitali nõukogu koosseisuid, kes on oma tööd teinud hästi ja kõige paremas usus ja tahtmises Eesti sporti edendada.

Millele ma tahaksin võib-olla kõige rohkem kultuuriministri ja Kultuuriministeeriumi tähelepanu juhtida edasises arengus, on see koostöövajaduse jätkamine, mis teil on tegelikult juba Haridus- ja Teadusministeeriumiga küllalt hästi alanud selle huvihariduse rahastamise kaudu. Aga nüüd saab see veelgi olulisemaks just seoses sellega, et liikumisõpetus tuleb täiesti uue alusena või uue korraldusena kooli õppekavadesse, see aga eeldab ka abi õpetajatele. Kõike korraga ei jõua, aga just nimelt sellist üldist kultuurilist lähtekohta oleks ilmselt selle liikumisõpetuse sisseviimisel ja rakendamisel koolide õppekavade kaudu ja kindlasti ka lasteaedadesse viimisel vaja, just Kultuuriministeeriumi-poolset osa. Teiseks, tahaksin veelgi rõhutada seda, mida juba härra Seeder eelnevalt ütles – regionaalselt erinevate võimaluste kättesaamise tagamine. Siin on ilmselt ka meil ikkagi väga palju teha. Olles ise Ida-Virumaalt, tean ma väga hästi sealseid võimalusi, kui palju jääb sealkandis see liikumisharrastus, eelkõige küll võib-olla võistlussport, aga ka liikumisharrastus ise, püsima just ühe inimese entusiasmi peale. Kui see entusiast on olemas, siis tekib ka võimalus. Ja sellise entusiastide mitteäraväsimise eest peaks rohkem ja jõulisemalt seda suurt pilti vaatama ka Kultuuriministeerium. Audentese spordikool on teinud väga head tööd ja me keegi ei kahtle selles ... Palun lisaaga!

Aseesimees Enn Eesmaa

Kolm minutit juurde, palun.

Krista Aru

... aga ilmselt on siin võimalusi veel edasi areneda, sest kas küsimus ei ole selles, et kas ei võiks võtta sinna just nimelt 9.–12. klassini õppima ka teistest koolidest. Olemas on hea spordibaas, olemas on väga head treenerid, olemas on kõik võimalused. Kas ei ole see selle uue riigihanke tingimustes ja sõnastamises üks arutelukoht? Või kui see pole praegu küllaltki küps, siis vähemalt võiksime me sellele mõelda, kuidas Audentese kõiki võimalusi palju paremini ära kasutada. Regionaalse arengu puhul tahaksin Eesti Vabaerakonna poolt kindlasti toonitada seda, et Eesti on nii väike, et meie võimalused, mis avanevad ühes või teises kohas, on alati märgata ka siin keskvalitsuse tasandil ja et see õigeaegne märkamine ja ka õigeaegne tunnustamine oleks spordis veelgi rohkem igapäevane ja veelgi rohkem kasutatav. Aitäh ja jõudu kõikidele sportlastele, alaliitudele ja ministrile!

Aseesimees Enn Eesmaa

Rohkem sõnavõttusoove ei ole, sulgen läbirääkimised. Täna kõiki, kes aktiivselt arutelust osa võtsid. Sellega loen selle päevakorrapunkti menetluse ja arutelu lõppenuks.